

Raporty o działaniu rynku ubezpieczeń w Polsce pod redakcją Józefa Zycha

Dochodzenie zadośćuczynienia: orzecznictwo sądowe i praktyka

ubezpieczeniowa w latach 2012-2022: Prawo poszkodowanego do zadośćuczynienia

w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia art. 445 § 1 Kodeksu cywilnego

Nr

2

Warszawa, grudzień 2022

**Raporty o działaniu rynku ubezpieczeń
w Polsce pod redakcją Józefa Zycha**

www.logos-europa.org

Raporty o działaniu rynku ubezpieczeń w Polsce pod redakcją Józefa Zycha

Raport nr 2 – Dochodzenie zadośćuczynienia: orzecznictwo sądowe i praktyka
ubezpieczeniowa w latach 2012-2022: Prawo poszkodowanego do zadośćuczynienia
w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia art. 445 § 1 Kodeksu cywilnego

Autor:

dr Józef Zych

Redakcja:

dr Józef Zych

Wydanie:

Stowarzyszenie Logos

Autor:

dr Józef Zych

Wydawca:

Stowarzyszenie Logos
www.logos-europa.org

Zdjęcie na okładce:

Freepik

© Copyright 2022 by Stowarzyszenie Logos

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWE FIO na lata 2021-2030

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
NOWE FIO na lata 2021-2030

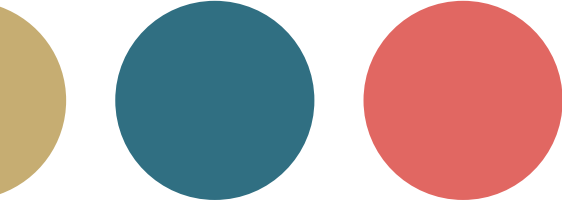
Raporty o działaniu rynku ubezpieczeń w Polsce pod redakcją Józefa Zycha

Spis treści

Wstęp	8
Radca prawny dr Józef Zych	10
Raport.....	12

Wstęp

Szanowni Państwo,

Z nieskrywaną satysfakcją oddajemy w Państwa ręce serię pięciu raportów publicystyczno-prawnych autorstwa byłego Marszałka Sejmu RP, dr. Józefa Zycha. Marszałek Zych jest zapewne najbardziej znany z wielu imponujących osiągnięć politycznych, do których wliczyć można m. in. przewodniczenie Zgromadzeniu Narodowemu, którego efektem prac było uchwalenie obecnej Konstytucji, ośmiokrotne uzyskanie mandatu posła na Sejm RP, a także zasiadanie w Trybunale Stanu w latach 2015-2019. Warto również wspomnieć, że od 2012 r. piastuje też stanowisko Honorowego Prezesa Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Jednakże, marszałek Zych, oprócz działalności politycznej, jest również od dawna związany z profesją prawniczą. Jest on doświadczonym radcą prawnym (w latach 1983 – 1991 był prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych) i doktorem nauk prawnych specjalizującym się w tematyce ubezpieczeń społecznych, który doradzał w tym przedmiocie m. in. Polskiej Izbie Ubezpieczeń.

Mając na uwadze jego cenną wiedzę i doświadczenie w tymże przedmiocie, w niniejszej serii pięciu raportów publicystyczno-prawnych, jako Stowarzyszenie Logos po raz pierwszy publikujemy rezultaty jego pracy naukowej dotyczącej dochodzenia zadośćuczynienia przed sądami powszechnymi oraz zakładami ubezpieczeń, oparte na kompleksowej analizie empirycznej licznych stanów faktycznych.

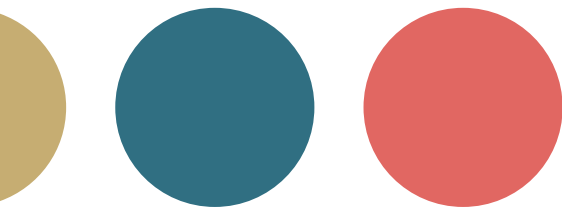
Na niniejszy cykl raportów składa się pięć publikacji, z czego każda z nich obejmuje swoim zakresem inne aspekty tematyki dochodzenia zadośćuczynienia w praktyce sądowej i ubezpieczeniowej w ostatnich dwóch dekadach. Wszelkie załączniki wzmiankowane w treści poszczególnych tekstów, zawierające również samo zestawienie zbadanych przez marszałka Zycha orzeczeń, z przyczyn redakcyjnych włączone zostały do wieńczącego serię raportu nr 5.

Jesteśmy przekonani, że wnioski przeprowadzonych przez marszałka Zycha analiz prawnych przedstawione w niniejszych raportach okażą się interesujące nie tylko dla osób profesjonalnie zajmujących się dochodzeniem zadośćuczynienia, ale również dla wszystkich zainteresowanych specyfiką polskiego systemu prawnego.

Zespół Stowarzyszenia Logos

Autor

Radca prawny dr Józef Zych

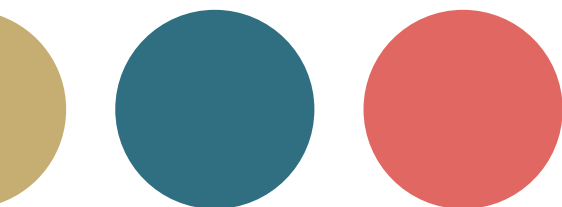
Radca prawny, doktor nauk prawnych, specjalista w dziedzinie odszkodowań komunikacyjnych, człowiek ubezpieczeń roku 2013.

W latach 1983-1991 prezes Krajowej Rady Radców Prawnych. Marszałek Sejmu II kadencji, przewodniczący Zgromadzenia Narodowego, które uchwaliło Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.

Najważniejsze publikacje :

- Dochodzenie zadośćuczynienia w polskim systemie prawnym – doktryna i orzecznictwo, Polska Izba Ubezpieczeń, Warszawa 2016, s. 639;
- Rozbieżności w ustalaniu zadośćuczynień, Wydawnictwo Apostolicum, Ząbki 2016, s. 308;
- Zadośćuczynienie: komu, kiedy, ile?, Wydawnictwo Apostolicum, Ząbki 2017, s. 470;
- Orzecznictwo Sadu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Sądów Apelacyjnych, Okręgowych i Rejonowych, II tomy, Wydawnictwo Apostolicum, Ząbki 2020, s. 968;
- Leczyć i rehabilitować po wypadkach, "Magazyn Dolnośląski Zdrowie", nr 58;
- Ustalanie odszkodowania (w tym zadośćuczynienia) na rzecz najbliższych członków rodziny, TNOiK Zielona Góra 1981;
- Świadczenie w razie wypadku przy pracy i chorób zawodowych, TNOiK Zielona Góra 1976;
- Zawał serca jako wypadek przy pracy, TNOiK Zielona Góra 1985;
- Glosa do Wyroku SN Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 XI 1978r, III PR 103/78, "Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych" 1/1980;
- Ustalanie Zadośćuczynienia w Praktyce PZU, w Doktrynie oraz w Orzecznictwie SN, "Nowe Prawo" nr 7-8 1979 r.;
- Wypadkowość dzieci i młodzieży szkolnej , aspekt cywilno-prawny i ubezpieczeniowy, Wydawnictwo Związków Zawodowych, Warszawa 1984.

Raport

Art. 444 § 1 k.c. stanowi, że w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, szkoda obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Natomiast stosownie do art. 445 § 1 k.c., w wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie sądowym, krajowym i zagranicznym, przyjmuje się, że zadośćuczynienie pieniężne to swoista forma odszkodowania za szkody niematerialne, zasądzana na korzyść poszkodowanego

w wypadkach określonych w ustawie. W doktrynie oraz w orzecznictwie sądowym reprezentowany jest pogląd (większościowy), że zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny. Nie znalazła poparcia teza, iż zadośćuczynienie ma charakter represyjny. Mikołaj Wild, powołując się na Adama Śmieję, twierdzi, że zgodnie z jednolitym poglądem doktryny orzecznictwa art. 445 § 1 k.c. nie ustanawia samodzielnej zasady odpowiedzialności. W przypadkach określonych w tym przepisie, kompensacji podlega szkoda niemajątkowa wyrządzona za sprawą czynu niedozwolonego, niezależnie od zasady odpowiedzialności. W grę wchodzi, zatem zarówno odpowiedzialność na zasadzie winy, jak i ryzyka i słuszności. Należy podkreślić, że skoro art. 445 § 1 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności za szkodę, w tym prawa do zadośćuczynienia, od winy, to tym samym brakuje podstaw, aby temu środkowi (zadośćuczynieniu) przypisywać funkcję represyjną.

Ta teza znajduje pełne potwierdzenie w orzecznictwie sądowym. W przypadkach, w których pozwany był równocześnie sprawcą szkody, sądy wyraźnie podkreślały, że zadośćuczynienie zasądzone na podstawie art. 445 § 1 k.c. ma tylko kompensacyjny charakter i nie powinno być traktowane, jako źródło represji. Pogląd o kompensacyjnym charakterze zadośćuczynienia wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 marca 2006 r. (IV CSK 80/05). Czytamy w nim: „Zadośćuczynienie przewidziane w art. 445 § 1 k.c. ma charakter kompensacyjny; stanowi sposób naprawienia krzywdy w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych. Powinno ono uwzględniać nie tylko krzywdę istniejącą w chwili orzekania, ale również taką, którą poszkodowany będzie w przyszłości na pewno odczuwać, oraz krzywdę dającą się z dużym stopniem prawdopodobieństwa przewidzieć. Zasadniczą przesłanką przy określeniu jego wysokości jest stopień natężenia krzywdy, tj. cierpień fizycznych i ujemnych doznań psychicznych” (uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 r., III CZP 37/73, OSNCP 974, nr 9, poz. 145). Decydujące znaczenie mają rzutujące na rozmiar krzywdy okoliczności uwzględnione przez sądy orzekające, takie jak rodzaj, charakter, długotrwałość kalectwa, wiek poszkodowanego, płeć, itp.

Do zagadnienia ustalania wysokości zadośćuczynienia na rzecz poszkodowanego odniósł się Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 10 marca 2015 r. (I ACa 318/14). Sąd ten, podsumowując niejako dotychczasowe stanowiska sądów w przedmiocie czynników mających wpływ na rozmiar i wysokość zadośćuczynienia, podnosi ważną kwestię, a mianowicie, iż przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające zarówno charakter zasadniczy, jak i uzupełniający. Wysokość ta jednak nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 26 lutego 1962 r., 4 CR 902/61, OSNCP 1963, NR 5, poz. 107; z 24 czerwca 1965 r., I PR 203/65, OSPiKA 1966, nr 4, poz. 92 i z 22 marca 1978 r., IV CR 79/78). Ostatnio w orzecznictwie akcentuje się wszakże, że przesłanka przeciętnej stopy życiowej nie może pozbawić omawianego roszczenia funkcji kompensacyjnej i eliminować innych istotniejszych czynników kształtujących jego rozmiar i ma charakter tylko uzupełniający (por. np. Wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2014 r., IV CSK 112/14; LEX nr 1604651). Należy zarazem zaznaczyć, że w każdym wypadku ustalenie wysokości zadośćuczynienia sąd musi opierać na rozważeniu całokształtu okoliczności konkretnej sprawy.

Słusznie twierdzi Sąd Najwyższy, że zasada umiarkowanej wysokości zadośćuczynienia nie może oznaczać przyzwolenia na lekceważenie takich bezcennych wartości, jak zdrowie czy integralność cielesna (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 384/07, niepublikowany). Podobnie jak Sąd Apelacyjny w Warszawie, tak Sąd Okręgowy we Wrocławiu w wyroku z dnia 27 maja 2015 r. (II Ca 26/15) wskazał na wszystkie dotychczas ustalone okoliczności, które powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Podkreślił, że w orzecznictwie zauważono m.in., że przyznanie zadośćuczynienia nie wymaga w zasadzie oceny rozmiaru szkody związanej z uszczerbkiem na zdrowiu, kosztami wynikłymi z uszkodzenia ciała czy utratą zdolności zarobkowej lub zwiększeniem potrzeb albo zmniejszeniem widoków na przyszłość; istotne są natomiast okoliczności składające się na pojęcie krzywdy, które częstokroć nie są tożsame z okolicznościami decydującymi o pogorszeniu sytuacji życiowej lub majątkowej poszkodowanego. Przy ocenie wysokości zadośćuczynienia za krzywdę należy uwzględnić przede wszystkim nasilenie cierpienia, długotrwałość choroby, rozmiar kalectwa, trwałość następstw zdarzenia oraz konsekwencje uszczerbku na zdrowiu w życiu osobistym i społecznym.

Nie bez znaczenia przy dokonywaniu opisywanej oceny są takie okoliczności, jak np. wiek poszkodowanego i skutki uszkodzenia ciała w zakresie ogólnej zdolności do normalnego funkcjonowania, prognozy na przyszłość, konsekwencje uszczerbku na zdrowiu w życiu osobistym i społecznym, niemożność wykonywania czynności zwykle podejmowanych przez osoby w zbliżonym wieku. W orzecznictwie wyrażane są poglądy, że powinno się także uwzględniać stopień winy sprawcy wypadku.

W doktrynie i orzecznictwie sądowym istnieje zgodność poglądów, że zadośćuczynienie pieniężne na rzecz poszkodowanego w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia to swoista forma odszkodowania za straty niematerialne. Problematyka dochodzenia zadośćuczynienia przez poszkodowanych w razie doznanych obrażeń ciała w wypadkach samochodowych zawiera w sobie wiele aspektów. Jednym z zasadniczych jest konstytucyjna zasada wynikająca z art. 30 Konstytucji RP, dotycząca ochrony życia i zdrowia.

Drugim zagadnieniem jest kwestia prawa do dochodzenia zadośćuczynienia i terminów, w których to można czynić. Te dwa zagadnienia szeroko zostały potraktowane w Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 września 2006 r. (SK 14/05). Ze względu na wagę poruszanych spraw, a także wiążące stanowisko Trybunału Konstytucyjnego przytaczam obszerny wyjątek z tego wyroku. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 7 stycznia 2004 r. (sygn. K 14/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 1): swoistą konsekwencją art. 30 jest art. 38 Konstytucji, zgodnie z którym «Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia». Ma on szczególne znaczenie i rodzi przez to określone konsekwencje wobec ustawodawcy pozytywnego (...). Nie można mówić o ochronie godności człowieka, jeżeli nie zostały stworzone wystarczające podstawy do ochrony życia. (...) Ochrona zdrowia jest ściśle związana z ochroną życia, a prawo do życia z godnością człowieka. Prawo do ochrony zdrowia, to przede wszystkim prawo do zachowania życia i jego obrony, gdy jest zagrożone.

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny zwracał uwagę na dwa wymiary konstytucyjnie gwarantowanej godności człowieka, które znajdują swoje oparcie w art. 30 Konstytucji (zob. Wyrok TK z 5 marca 2003 r., K 7/01, OTK ZU nr 3/A/2003, poz. 19. „Zgodnie z poglądami formułowanymi w doktrynie konstytucyjnej (por. K. Complak, Uwagi o godności człowieka oraz jej ochrona w świetle nowej konstytucji, „Przegląd Sejmowy” 1998, nr 5, s. 41 i n.; tegoż autora, O prawidłowe pojmowanie godności osoby ludzkiej w porządku RP, [w:] Prawa i wolności obywatela w Konstytucji RP (red. B. Banaszak i A. Preisner), Warszawa 2002, s. 63.; A. Redelbach, Natura praw człowieka. Strasburskie standardy ich ochrony, Toruń 2001, s. 218 i n.; F. Mazurek, Godność osoby ludzkiej podstawą praw człowieka, Lublin 2001) godność człowieka, jako wartość transcendentna, pierwotna wobec innych praw

i wolności człowieka, (dla których jest źródłem), przyrodzona i niezbywalna – towarzyszy człowiekowi zawsze i nie może być naruszona ani przez prawodawcę, ani przez określone czyny innych podmiotów. W tym znaczeniu człowiek zawsze zachowuje godność i żadne zachowania nie mogą go tej godności pozbawić ani jej naruszyć.

W wyroku z dnia 10 marca 2006 r. (IV CSK 80/5) Sąd Najwyższy twierdzi, że zgodnie z art. 445 § 1 k.c. zadośćuczynienie polega na przyznaniu poszkodowanemu odpowiedniej sumy pieniężnej za doznaną krzywdę. Ze względu na niewymierność krzywdy określenie w konkretnym przypadku odpowiedniej sumy pozostawione zostało sądowi. Zakres swobody sądu jest tu więc niewątpliwie większy niż przy ustalaniu obowiązku naprawienia krzywdy majątkowej. Odpowiednia suma w rozumieniu omawianego przepisu nie oznacza jednak sumy dowolnej, określonej wyłącznie według uznania sądu, a jej prawidłowe ustalenie wymaga wzięcia pod uwagę wszystkich okoliczności mogących mieć w danym przypadku znaczenie. Okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia i kryteria ich oceny powinny być rozważane indywidualnie w związku z konkretną osobą pokrzywdzonego.

W wyroku z dnia 9 listopada 2007 r. (V CSK 245/07) czytamy: przechodząc do oceny trafności wykładni art. 445 § 1 k.c., wypada przypomnieć, że w myśl tego przepisu, w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Ustawodawca wskazał jedynie, że suma pieniężna przyznana tytułem zadośćuczynienia ma być odpowiednia, nie sprecyzował natomiast zasad ustalania jej wysokości. Tę lukę wypełnia orzecznictwo sądowe. „nie powinno jednak budzić wątpliwości, że o rozmiarze należnego zadośćuczynienia decyduje rozmiar doznanej krzywdy, zadośćuczynienie ma, bowiem na celu naprawienie szkody niemajątkowej, wyrażającej się w postaci cierpień fizycznych i psychicznych. Niedający się ściśle wymierzyć charakter krzywdy sprawia, że ustalenie jej rozmiaru, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia, zależy od oceny sądu. Ocena ta powinna opierać się na całokształcie okoliczności sprawy, nie wyłączając takich czynników, jak na przykład, wiek poszkodowanego oraz postawa sprawcy po wypadku. Przy ustalaniu rozmiaru doznanych cierpień powinny być uwzględnione zobiektywizowane kryteria oceny, odniesione jednak do indywidualnych okoliczności danego wypadku. Oceniając rozmiar doznanej krzywdy, trzeba wziąć, zatem pod uwagę całokształt okoliczności, w tym: stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność i czas trwania, nieodwracalność następstw wypadku (kalectwo, oszpecenie), rodzaj wykonywanej pracy, szanse na przyszłość, poczucie nieprzydatności społecznej, bezradność życiową oraz inne czynniki podobnej natury (por. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 r.,

III CZP 37/73, OSNC 1974, nr 9, poz. 145 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 1965 r., II PR 280/65, OSNCP 1966, nr 10, poz. 168, z dnia 4 czerwca 1968 r., I PR 175/68, OSNCP 1969, nr 2, poz. 37, z dnia 10 października 1967 r., I CR 224/67, OSNCP 1968, nr 6, poz. 107, z dnia 19 sierpnia 1980 r., IV CR 283/80, OSNCP 1981, nr 5, poz. 81, z dnia 10 grudnia 1997 r., III CKN 219/97, niepubl., z dnia 20 marca 1998 r., II CKN 650/97, niepubl., z dnia 11 lipca 2000 r., II CKN 1119/98, niepubl., z dnia 12 października 2000 r., IV CKN 128/00, niepubl., z dnia 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00, niepubl., z dnia 29 września 2004 r., II CK 531/03, niepubl., z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNCP 2005, nr 2, poz. 40 oraz z dnia 28 czerwca 2005 r., I CK 7/05, niepubl.)”.

W wyroku z dnia 13 września 2007 r. (III CSK 109/07) Sąd Najwyższy, dzieląc pogląd wyrażony już wcześniej w Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2005 r. (LEX nr 177203), stwierdził, że subiektywny charakter krzywdy ogranicza przydatność kierowania się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia sumami zasądzonymi z tego tytułu w innych przypadkach, choć całkowicie go nie eliminuje, oraz że wpływ ten powinien zapobiegać powstawaniu rażącej dysproporcji w podobnych sprawach.

W Wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 25 września 2014 r. (I ACa 361/14) dokonano szerokiego przeglądu okoliczności, które powinny decydować o wysokości zadośćuczynienia. Sąd Apelacyjny twierdzi, że: „W orzecznictwie ugruntował się słuszny pogląd opowiadający się za kompensacyjnym charakterem przewidzianego w art. 445 § 1 k.c. zadośćuczynienia pieniężnego, tj. uznający je za sposób naprawienia szkody niemajątkowej, wyrażającej się w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 czerwca 1968 r., I PR 175/68, OSNCP 1969, nr 2, poz. 37 oraz uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 r., III CZP 37/73, OSNCP 1974, nr 9, poz. 145).

Jednocześnie Sąd Najwyższy zwrócił uwagę (wyrok z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40), że powołanie się przez sąd przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia.

Ze względu na niewymierność krzywdy, określenie w konkretnym wypadku odpowiedniej sumy pozostawione zostało sądowi. Sąd dysponuje w takim wypadku większym zakresem swobody, niż przy ustalaniu szkody majątkowej i sumy potrzebnej do jej naprawienia.

Przy ustalaniu rozmiaru cierpień powinny być uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, odniesione jednak do indywidualnych okoliczności danego wypadku.

Oceniając rozmiar doznanej krzywdy, trzeba zatem wziąć pod rozwagę całokształt okoliczności, w tym: rozmiar cierpień fizycznych i psychicznych, ich nasilenie i czas trwania, nieodwracalność następstw wypadku (kalectwo, oszpeccenie), rodzaj wykonywanej pracy, szanse na przyszłość, poczucie nieprzydatności społecznej, bezradność życiową oraz inne czynniki podobnej natury, a w szczególności wiek poszkodowanego (zob. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 r., III CZP 37/73, OSNC 1974, nr 9, poz. 145 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 11 lipca 2000 r., II CKN 1119/98, niepubl., z dnia 12 października 2000 r., IV CKN 128/00, niepubl., z dnia 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00, niepubl., z dnia 29 września 2004 r., II CK 531/03, niepubl., z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40 oraz z dnia 28 czerwca 2005 r., I CK 7/05, niepubl., z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 245/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 95, z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 536/07, OSP 2010, nr 5, poz. 47, z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, niepubl. i z dnia 28 stycznia 2010 r., I CSK 244/09, niepubl.).

Zadośćuczynienie z jednej strony ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy i jednocześnie nie prowadzić do nadmiernego wzbogacenia osoby uprawnionej do otrzymania zadośćuczynienia (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2000 r., III CKN 58/98). A z drugiej strony także trzeba pamiętać, iż zadośćuczynienie winno mieć charakter całościowy i obejmować wszelkie cierpienia fizyczne, jak i cierpienia psychiczne, również te możliwe do wystąpienia w przyszłości.

Raporty o działaniu rynku ubezpieczeń w Polsce pod redakcją Józefa Zycha

Dlaczego Logos?

„Logos” oznacza w języku starogreckim zarówno „słowo”, jak i „rozum”. Dzisiaj w debacie publicznej słowa nie zawsze są wypowiedzane w sposób, który służy dojściu do rozumnych wniosków. Dyskusje są krępowane przez dwa negatywne zjawiska. Z jednej strony to wadliwe kanony poprawności, które krępują wolność wypowiedzi i badań naukowych. Z drugiej, ideologiczne dogmaty, które niezmiennie przesłaniają rzeczywistość. W takim świecie szczególnie potrzebny jest głos rozsądku i nowa przestrzeń racjonalnej debaty.

Dla dojrzałej demokracji kluczowe znaczenie ma profesjonalne zaplecze analityczne życia publicznego, które niezależnie od zmieniających się koniunktur politycznych pozwala na wytyczanie długoterminowych celów oraz recenzowanie działań rządzących. W ten sposób możemy zapewnić, że zwykli ludzie będą mieli swoich rzeczników w życiu publicznym.

Właśnie dlatego powstał Logos. Jego twórcy wyznaczają sobie następujące zadania:

- Tworzenie strategicznych analiz i ekspertyz z obszaru prawa i polityk publicznych. Opracowywane materiały zawsze będzie cechował rzetelny warsztat naukowy, niezależność ocen i przyjęcie stałego punktu odniesienia w postaci perspektywy dobra wspólnego i wolności obywatelskich.
- Rzetelne wplywanie na debatę publiczną poprzez udział w dyskusjach toczących się w mediach tradycyjnych i społecznościowych. Wyróżnikiem nowego think-tanku będzie szerokie zaangażowanie komunikacyjne nie tylko liderów organizacji, ale także dużego grona ekspertów. Przekaz będzie adresowany w szczególności do ludzi młodych, przełamując intelektualne kalki i bariery utrudniające odbiór treści dotyczących kluczowych spraw społecznych.
- Stworzenie międzynarodowej sieci współpracy analitycznej, która pozwoli na cykliczną ocenę polityk tworzonych przez instytucje Unii Europejskiej i organy międzynarodowe oraz prezentowanie na forach międzynarodowych i w najważniejszych światowych mediach rzetelnej wiedzy na temat sytuacji w Polsce i osiągnięć naszego kraju.

Instytut Logos

office@logos-europa.org

www.logos-europa.org